

Українська ІТ-компанія "EPAM Systems": має власний університет, де готує фахівців для ІТ-сфери; запровадила програму менторства для молодих спеціалістів, а також, підтримує різноманітні соціальні та екологічні проекти.

Ці приклади демонструють успішну реалізацію соціальної політики в компаніях різних країн та менталітетів.

Підсумовуючи, можна сказати, що фінансова безпека – це не просто запобігання ризикам, а й основа для успішної реалізації соціальної політики підприємства. Вона дає можливість компаніям піклуватися про своїх працівників, зберігаючи при цьому стійкість та конкурентоспроможність на ринку. Фінансова безпека – це фундамент, на якому будується довіра та лояльність працівників, а також створюється позитивний імідж та репутація компанії. Інвестуючи в цю сферу, підприємство робить значний крок до покращення соціального самопочуття своїх працівників, а також до підвищення власної конкурентоспроможності та стійкості на ринку.

Список використаних джерел

1. Крючко Л. С. Теоретичні засади фінансової безпеки підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 15. С. 49-52.
2. Кракос Ю. Б. Управління фінансовою безпекою підприємств. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики*. 2008. № 1. С. 86-97.

Романишин В.,

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри корпоративних фінансів і
контролінгу,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

ФІНАНСУВАННЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В роботі досліджено необхідність та можливі джерела залучення коштів для фінансування відновлення національної економіки та її корпоративного сектора від наслідків повномасштабної агресивної війни

Ключові слова: фінансування, корпоративний сектор, грант, кредит, проєкт

Сутність фінансування корпоративного сектору полягає у забезпеченні вітчизняних та міжнародних підприємств та організацій необхідними фінансовими ресурсами для забезпечення їхньої діяльності та розвитку.

Секція 4. Прикладні аспекти маркетингового та фінансового управління бізнесом

Фінансування виступає як життєво важлива артерія, що живить економіку, даючи можливість бізнес-середовищу функціонувати, рости та запроваджувати інновації в умовах постійних змін та фінансових складнощів. Відправною точкою оцінки фінансування корпоративного сектору є потреба компаній у забезпеченні фінансових ресурсів для виконання своїх планів і стратегічних завдань.

Фінансування виступає важливим інструментом як для вирішення тимчасових фінансових проблем, так і для здійснення довгострокових стратегічних планів. Фінансування дозволяє компаніям здійснювати інновації, розширювати бізнес, входити на нові ринки та реагувати на зміни в зовнішньому середовищі. Особливої ваги питання фінансування набувають за умов повномасштабної збройної агресії рф проти України і у період післявоєнного відновлення, коли економіка та підприємства потребуватимуть значних фінансових ресурсів для відновлення та розвитку.

В умовах геополітичної нестабільності, яка визначається повномасштабними бойовими діями на території України, спричиненими вторгненням рф в Україну у лютому 2022 року, корпоративний сектор стає важливим фактором в економічному контексті. Оцінка впливу війни на цей сектор вимагає уважного аналізу та систематизації ключових аспектів. Серед основних економічних збитків, які понесли вітчизняні підприємства через припинення або обмеження виробничої діяльності, слід зазначити такі – зниження обсягів виробництва, переривання постачання сировини, втрата інфраструктури. Все це стало важливими аспектами, що впливають на фінансове здоров'я компаній. Зміни в економічному середовищі викликають необхідність перегляду стратегій фінансового управління. Підприємства змушені адаптуватися до нових умов, переоцінювати ризики та вживати заходів для збереження фінансової стійкості. Зокрема, компанії вдаються до перегляду своїх інвестиційних планів, зменшують участь у ризикованих проєктах та шукають додаткові джерела фінансування для забезпечення сталості бізнесу.

Одним з важливих аспектів впливу війни на корпоративний сектор є зміна ринкових умов і конкурентного середовища. Воєнний конфлікт може призвести до зміни геополітичних альянсів, торговельних обмежень та зміни попиту на товари і послуги. Підприємства повинні бути готові до реструктуризації своїх ланцюгів постачання, пошуку нових ринків збуту та розробки стратегій для збереження своєї конкурентоспроможності.

Війна, яка триває в Україні, здійснює також суттєвий вплив на імідж підприємств, незалежно від галузей їх діяльності. Підприємства тепер опиняються в складних комунікаційних ситуаціях, де кожне їхнє рішення та позиція стають об'єктом загальної громадської уваги та критики. Така реакція громадськості може бути викликана різними факторами. Перш за все,

підприємства змушені зіткнутися з важливими рішеннями щодо продовження або припинення своєї діяльності в Україні. Ці рішення мають потенційно значний вплив на їхні бізнес-операції, а також на сприйняття їхньої етичності та соціальної відповідальності. Пожертви на підтримку України є ще одним фактором, який впливає на імідж підприємств. Громадськість уважно спостерігає, як підприємства реагують на кризову ситуацію і чи надають вони фінансову підтримку тим, хто потребує допомоги. Питання про соціальну відповідальність та гуманітарні цінності стають особливо актуальними у такі часи. Вагому роль у формуванні іміджу підприємств відіграє також застосування і дотримання санкційного режиму стосовно рф. В умовах геополітичних напружень, підприємства повинні бути особливо уважними та дотримуватися правових норм і етичних стандартів. Вони повинні зрозуміти потенційні наслідки своїх дій, які можуть мати вплив на власну репутацію та співвідношення з різними стейкхолдерами, включаючи клієнтів, інвесторів та громадськість.

Водночас вплив війни охоплює не лише очевидні економічні втрати, але й соціальні аспекти. Втрата робочих місць, погіршення умов праці та загрози безпеки для працівників впливають на соціальну відповідальність підприємств. Компанії можуть бути змушені вдаватися до змін в організації праці, надавати підтримку своїм працівникам та співпрацювати з громадськими організаціями для забезпечення соціальної стабільності.

Надзвичайної ваги за умов повномасштабної війни набула і проблема фінансування, оскільки 40% компаній потребують оборотного капіталу, але при цьому банківське кредитування практично припинилося. Наразі існує можливість отримати фінансування як у рамках програми «Доступні кредити 5-7-9%», так і в інших урядових програмах, таких як Урядова грантова програма для бізнесу від держави – є-Робота: Фінансова підтримка підприємців від держави. Також існує програма релокації підприємств, за якою підприємства, які через війну втратили свої виробничі потужності, зможуть отримати кредит на їх відновлення під 9% терміном до 5 років на суму до 60 млн грн. Компанії що займаються експортною діяльністю мають можливість взяти участь у кредитній програмі для компаній, які через агресію рф потребують додаткового фінансування для реалізації експортних контрактів.

Водночас доступні не тільки програми фінансування, але і інші види допомоги. Зокрема, українські підприємці можуть отримати допомогу від Ради бізнес-омбудсмена, яка безкоштовно представляє та захищає законні права підприємців перед державними органами. Також іноземні підприємства можуть отримати податкові пільги для є-резидентів: Закон № 2654-IX, який передбачає спеціальний статус для іноземців щодо ведення бізнесу в Україні. Є-резидент

Секція 4. Прикладні аспекти маркетингового та фінансового управління бізнесом

України працюватиме та сплачуватиме податок розміром 5 % від доходів у межах ліміту ФОПів 3 групи.

Післявоєнне відновлення економіки вимагатиме не лише стратегічного підходу, але і відповідного фінансування для стимулювання корпоративного сектору. Аналіз різноманітних можливостей фінансування стає ключовим етапом у визначенні оптимального шляху відновлення.

Внутрішні джерела фінансування, такі як прибуток компаній, становлять важливий компонент фінансування компаній. Спрямування внутрішніх ресурсів на інновації та розширення виробництва може стати ефективним інструментом для внутрішнього відновлення. Так, компанії можуть інвестувати в дослідження і розвиток нових продуктів, покращення технологій та підвищення ефективності виробництва. Це дозволить їм зміцнити конкурентоспроможність на ринку і створити нові робочі місця.

Залучення інвестицій із зовнішніх джерел відіграватиме ключову роль у відновленні. Розширення співпраці з міжнародними інвесторами та банками може забезпечити необхідний капітал для реалізації амбітних проєктів. Так, уряд України може привернути іноземні інвестиції шляхом пропозиції вигідних умов для іноземних компаній, зниження податкових ставок або створення спеціальних економічних зон. Це сприятиме залученню іноземного капіталу і створенню нових робочих місць.

Грантова та благодійна діяльність може стати додатковим джерелом фінансування. Співпраця з міжнародними та національними фондами може надати необхідну підтримку для проєктів, спрямованих на соціальну реабілітацію та сталий розвиток. Зокрема, уряд може отримувати гранти та фінансову допомогу для відновлення соціально-економічно важливих галузей, таких як освіта, охорона здоров'я та інфраструктура. Фінансові інструменти, такі як облігації чи корпоративні кредити, варто розглядати як джерело для забезпечення довгострокового фінансування. Ці інструменти можуть забезпечити необхідний капітал для великих інфраструктурних проєктів та модернізації виробничих потужностей.

Післявоєнне відновлення України буде одним із найбільших завдань, з якими зіткнулася країна за останні десятиліття. Оцінки вартості відновлення становлять від 486 млрд доларів США до 750 млрд доларів США [1]. Ці кошти будуть потрібні для відновлення інфраструктури, житла, підприємств та інших об'єктів, які були пошкоджені або знищені внаслідок війни.

Існує ряд можливостей фінансування післявоєнного відновлення України.

1. Міжнародна допомога: Міжнародні організації, такі як Світовий банк, Європейський Союз та Міжнародний валютний фонд, вже запропонували значну допомогу Україні. Ця допомога може надаватися у вигляді грантів, позик або гарантій. Україна може співпрацювати з цими організаціями, щоб отримати

фінансову підтримку для відновлення. Зокрема, за програмою **Ukraine Facility від ЄС** Європейська Комісія оголосила про 4-річну підтримку України на 50 млрд євро. Програма включатиме: 1) фінансову підтримку у вигляді грантів та позик; 2) спеціальну інвестиційну структуру, що призначена для залучення та мобілізації державних і приватних інвестицій для відновлення України; 3) технічну допомогу, зокрема для експертної підтримки реформ [2].

Крім цього, існують такі програми [3]:

- програми підтримки підприємницької діяльності в Україні від інших європейських інституцій. Так, Європейський Інвестиційний Фонд (ЄІФ) виділив 50 млн євро кредитних гарантій для малого та середнього бізнесу (МСБ) [4]. Крім того, ЄС готовий виділити 100 млн. євро для адаптації українського МСБ до зони вільної торгівлі з ЄС;

- програми грантів для бізнесу у воєнний час: ці програми спрямовані на створення робочих місць через підтримку бізнесу, державні закупівлі, будівництво, кредитування та працевлаштування безробітних. Особливе місце тут займають гранти від USAID, яка від початку війни 24 лютого 2022 року, надала 9,88 мільярда доларів на програми розвитку та гуманітарну допомогу. Загалом для українських підприємців наразі доступні десятки різних грантових програм [5];

- кредит від фонду WNISEF до 100 тисяч доларів. Програма Соціального інвестування WNISEF спрямована на забезпечення підтримки приватних підприємств та фізичних осіб-підприємців з метою досягнення соціального та екологічного впливу в Україні через створення механізму доступного кредитування спільно з банківськими установами, надання тренінгових та консультаційних послуг, коучингу і наставництва [6].

2. Україна має також значні внутрішні ресурси, які можна використовувати для фінансування відновлення. Оскільки через війну доходи бюджету України значно зменшилися, то для забезпечення фінансування відновлення уряду доведеться відшукати додаткові джерела наповнення бюджету, здійснити реформування податкової системи та отримати додаткові кошти шляхом ефективного управління бюджетними ресурсами;

3. Приватний сектор має відіграти важливу роль у післявоєнному відновленні. Іноземні та внутрішні інвестори можуть бути зацікавлені у вкладенні коштів у проекти з відновлення, такі як будівництво нових інфраструктурних об'єктів або відновлення підприємств. Для залучення приватних інвестицій необхідно буде створити сприятливі умови для бізнесу, зокрема, сприятливий бізнес клімат, прозоре законодавство та ефективну систему правосуддя. Уряд буде змушений запровадити реформи, спрямовані на

Секція 4. Прикладні аспекти маркетингового та фінансового управління бізнесом

поліпшення інвестиційного клімату, спрощення процедур ведення бізнесу та забезпечення правової надійності для інвесторів;

4. Український бізнес зможе залучати кредитні ресурси від банків або міжнародних фінансових установ для фінансування відновлення. Це можуть бути довгострокові кредити або облігації, які випускаються на фінансових ринках. Важливо забезпечити стабільність макроекономічного середовища та покращення кредитного рейтингу країни для залучення таких ресурсів на вигідних умовах;

5. Уряд та окремі компанії можуть встановити партнерські відносини з іноземними державами та компаніями, які мають досвід у відновленні після воєнних дій. Це може включати обмін технологіями, експертну підтримку, спільне фінансування проєктів та інші форми співробітництва. Такі партнерства можуть сприяти прискоренню процесу відновлення та передачі знань та навичок.

Вважаємо, що оптимальне поєднання цих можливостей фінансування буде залежати від ряду факторів, зокрема від обсягу необхідних коштів, від міжнародної підтримки та від стану національної економіки. Успішне відновлення вимагатиме ретельного планування, ефективного управління ресурсами та співпраці між різними зацікавленими сторонами. Ставка на використання різноманітних джерел фінансування та розумне використання ресурсів допоможе Україні і вітчизняному бізнесу відновити свою інфраструктуру та функціонування після воєнних дій.

Всі доступні можливості фінансування вимагають інтегрованого підходу та взаємодії різних економічних суб'єктів. Уряд, бізнес-сектор, фінансові установи та міжнародні організації повинні спільно працювати над розробкою стратегій фінансування, над створенням сприятливого інвестиційного клімату та забезпечувати прозорість і стабільність фінансової системи. Оптимальний вибір джерел фінансування, ефективне використання фінансових ресурсів має стати стратегічним завданням, спрямованим на досягнення ефективного та стійкого післявоєнного відновлення корпоративного сектору в Україні.

Список використаних джерел

1. Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released. PRESS RELEASE.15 February 2024. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_801
2. Європейська інтеграція України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/priorytety-uriadu/evropeiska-intehratsiia-ukrainy>
3. Лондонська конференція з відновлення України: яке фінансування пообіцяли партнери. URL: <https://www.slovovidilo.ua/2023/06/22/infografika/finansy/londonska-konferencziya-vidnovlennya-ukrayiny-yake-finansuvannya-poobicyaly-partnery>

4. EIB Group and Ukrgasbank to support EUR 50 million of SME financing in Ukraine under the EU4Business initiative. URL: https://www.eif.org/what_we_do/guarantees/news/2017/eib_group_ukrgasbank_eu4business.htm?lang=-en

5. USAID спільно з Мінекономіки запускає грантову програму для середніх та великих підприємств на \$15 мільйонів. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=dd7758f8-08e4-4cc0-b440-44a259b464ba&title=GrantovaPrograma-15-Milioniv>

6. Програма Соціального інвестування WNISEF. URL: <https://wnisef.org/uk/impact-investing/>

Романовський С.,

бакалавр,

072 Фінанси, банківська права та страхування

Державний біотехнологічний університет

ГРОШОВІ ПОТОКИ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В роботі досліджені питання визначення понять, пов'язаних з управлінням грошовими потоками у системі управління фінансами інноваційного підприємства: сформульовано визначення інноваційного підприємства та фінансів інноваційного підприємства; доповнено класифікацію грошових потоків інноваційного підприємства.

Ключові слова: грошові потоки, інноваційне підприємство, фінанси інноваційного підприємства, управління, класифікація

У сучасних умовах в управлінні підприємством будь-якої сфери діяльності найвідповідальнішою і найважчою ланкою є управління грошовими потоками.

Наразі на вітчизняних інноваційних підприємствах приділяється недостатня увага управлінню грошовими потоками. На багатьох з підприємств управлінням фінансами займаються особи без відповідної професійної підготовки. А це зумовлює відсутність грамотного управління потоками коштів на таких підприємствах.

Крім того, стандартні інструменти управління грошовими потоками, які застосовуються сьогодні на інноваційних підприємствах, здебільшого не підходять, оскільки вони не враховують специфіку інноваційної діяльності і не дозволяють приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Вивчення наукових напрацювань з цього питання дозволяє констатувати, що на сьогоднішній день проблеми управління грошовими потоками